

Gdańsk, dnia 05 grudnia 2014 roku

Zleceniodawca:

Okręgowa Izba Pielęgniarek i Położnych w Gdańsku
ul. Wyczółkowskiego 17 A
80-147 Gdańsk

Zleceniobiorca:

Kancelaria Prawnicza SENEKA
radca prawny Aleksander Skrzypiński
ul. Mickiewicza 16/8, 80-425 Gdańsk

OPINIA PRAWNA

I. Przedmiot opinii.

Przedmiotem opinii jest ocena prawna uprawnień pielęgniarek z innych oddziałów szpitalnych niż zakład diagnostyki obrazowej (ZDO) do podawania środka cieniującego (kontrastu) pacjentom w trybie badań dyżurowych.

II. Podstawy prawne

- Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej z dnia 15 lipca 2011 r. (Dz.U. z 2011 roku nr 174, poz. 1039 z późn. zm.) art. 4 ust 1 pkt 4 oraz pkt 5
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych, udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. Nr 210, poz. 1540)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego dla wszystkich rodzajów ekspozycji medycznej z dnia 18 lutego 2011 r. (Dz.U. Nr 51, poz. 265) tekst jednolity z dnia 26 kwietnia 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1015) § 58 ust 2

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie minimalnych wymagań dla jednostek ochrony zdrowia udzielających świadczeń zdrowotnych z zakresu rentgenodiagnostyki, radiologii zabiegowej oraz diagnostyki i terapii radioizotopowej chorób nienowotworowych z dnia 27 marca 2008 r. (Dz.U. Nr 59, poz. 365) § 8, § 9
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 roku w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. nr 252, poz. 1697 z późn. zm.)

III. Ocena prawna

Zgodnie z art. 4 ust 1 pkt 4 oraz pkt 5 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej wykonywanie zawodu pielęgniarki polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, a w szczególności na samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz medycznych czynności ratunkowych, a także na realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji. W rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych, udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego określony został zakres świadczeń, które pielęgniarka może wykonywać samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego. Wśród tych świadczeń nie zostało wymienione podawanie kontrastu. Oznacza to, że **pielęgniarka nie może samodzielnie – bez zlecenia lekarskiego – podać pacjentowi środka cieniującego.**

Na podstawie § 58 ust 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego dla wszystkich rodzajów ekspozycji medycznej z dnia 18 lutego 2011 roku należy stwierdzić, że lekarze posiadający specjalizację z medycyny nuklearnej lub lekarze będący w trakcie takiej specjalizacji **mogą zlecić innym lekarzom, radiofarmaceutom, technikom elektroradiologii lub pielęgniarkom wykonanie technicznych elementów procedur medycznych**, w których używane są produkty radiofarmaceutyczne. Lekarze ci sprawują nadzór nad wykonywaniem zleconych czynności. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że podczas badań diagnostycznych,

na zlecenie lekarza odnotowane w dokumentacji medycznej – dokumentacji indywidualnej pacjenta, pielęgniarka **może podać choremu środek cieniujący**. W przypadku gdy środek kontrastujący jest podawany przy pomocy **strzykawki automatycznej** niezbędne jest **szkolenie** techniczne potwierdzone certyfikatem.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie minimalnych wymagań dla jednostek ochrony zdrowia udzielających świadczeń zdrowotnych z zakresu rentgenodiagnostyki, radiologii zabiegowej oraz diagnostyki i terapii radioizotopowej chorób nienowotworowych z dnia 27 marca 2008 roku w § 8 wskazuje, że jeżeli procedury medyczne tego wymagają, w jednostce ochrony zdrowia w pracowniach rentgenowskich zatrudnia się pielęgniarki posiadające umiejętności w zakresie procedur zabiegowych, a także w zakresie obsługi strzykawek automatycznych. Natomiast zgodnie z § 9 wskazanego wyżej rozporządzenia w jednostkach ochrony zdrowia, w których wykonuje się procedury **radiologii zabiegowej** naczyniowej, zapewnia się podczas trwania procedury **opiekę anestezjologiczną lekarza specjalisty w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii oraz pielęgniarki, która posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki lub która ukończyła kurs kwalifikacyjny z tej dziedziny**. W przypadku procedur radiologii zabiegowej naczyniowej udział tych osób określony jest opisem właściwej procedury ustalonej w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 33g ust. 15 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe. Podkreślenia wymaga zatem okoliczność, iż uprawnienia pielęgniarek w przypadku procedur radiologii zabiegowej kształtują się w odmienny sposób niż w przypadku badań diagnostycznych. W zakresie radiologii zabiegowej pielęgniarki bez ukończonej specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki lub bez ukończonego kursu kwalifikacyjnego w tej dziedzinie nie mają uprawnień do podawania kontrastu.

IV. Podsumowanie

- **Pielęgniarka nie może bez zlecenia lekarskiego podać środków kontrastowych.**

radca prawny *Aleksander Skrzypiński*
Kancelaria Prawnicza
Seneka

- Podczas wykonywania **badania diagnostycznych**, na zlecenie lekarza odnotowane w dokumentacji medycznej, pielęgniarka **może podać choremu środek cieniujący**. W przypadku gdy środek kontrastujący jest podawany przy pomocy **strzykawki automatycznej** niezbędne jest **przeszkolenie** techniczne potwierdzone certyfikatem.
- W zakresie **procedur radiologii zabiegowej** może podawać środek cieniujący jedynie **pielęgniarka, która posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki lub która ukończyła kurs kwalifikacyjny z tej dziedziny**.

Alexander Skrzypiński
Radca prawny

Zastrzeżenie : Opinię prawną sporządzono zgodnie z obowiązującym stanem prawnym na dzień 05 grudnia 2014 roku.